

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1916 kl. 1,30 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för vård och tillsyn åt ännu kvarvarande milstolpar.

I en inom kammaren av herr *Molin* i Dombäcksmark väckt motion, nr 195, hemställes, att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i övervägande, vilka åtgärder, som kunna anses erforderliga för beredande av vård och tillsyn åt de i byggningabalkens 25 kap. 3 § omförmälda, ännu kvarvarande milstolpar, ävensom, därest så befinnes nödigt, förelägga riksdagen det förslag, till vilket ett sådant övervägande kan giva anledning.

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört följande:

»Uti en av mig vid fjolårets riksdag väckt motion nr 154 i andra kammaren hemställdes, att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i övervägande, vilka åtgärder, som kunna anses erforderliga för beredande av vård och tillsyn åt de i byggningabalkens 25 kap. 3 § omförmälda, ännu kvarvarande milstolpar, ävensom, därest så befinnes nödigt, förelägga riksdagen det förslag, till vilket ett sådant övervägande kan giva anledning. Motionen remitterades till andra kammarens tredje tillfälliga utskott, som avstyrkte densamma, varefter andra kammaren beslöt, att motionen i fråga icke skulle till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Motionen.

Då jag nu detta allt oaktat ånyo väcker motion i ämnet, torde de skäl för avslag, som utskottet på sin tid framförde, böra något närmare granskas. Först må emellertid framhållas, att motionen ej avsåg en vägfråga utan en ren kulturfråga, i följd varav remitterandet av motionen till andra kammarens tredje tillfälliga utskott, som företrädesvis behandlar kommunikationsfrågor, var felaktigt.

Ehuru utskottet i allt väsentligt gillat min motivering i motionen samt i likhet med mig beklagat den vanvård och den vandalism, för vilken mången gammal milstolpe, som varit värd ett bättre öde, varit utsatt i vårt land, kommer dock utskottet till det resultatet, att allt till slut nog kommer att ordna sig självt tack vare myndigheternas och enskildas intresse för saken. Ja, utskottet går så långt att de i tillstyrkande riktning givna uttalanden från riksantikvarien om svenska naturskyddsföreningen användas som skäl emot att något från riksdagens sida skall åtgöras. Särskilt förefaller utskottets resonemang rörande svenska naturskyddsföreningens utlåtande egendomligt för att ej säga hårt. Därför att svenska naturskyddsföreningen i sitt officiella utlåtande sagt sig vara intresserad av frågans lösning passar utskottet på att söka vältra så gott som hela omsorgen om milstolparna på svenska naturskyddsföreningen.

Utskottets i slutet av sitt utlåtande uttalade förmodan att Konungens befallningshavande »torde äga rätt att efter därom gjord framställning genom fridlysning bereda rättsskydd» åt milstolparna är alldeles felaktig.

Det finnes enligt vad jag förvissat mig om ingen möjlighet för Konungens befallningshavande att med stöd av nu gällande lagstiftning fridlysa milstolpar.»

Utskottet.

I likhet med motionären finner utskottet det beklagligt, att våra gamla milstolpar ägnas en så bristfällig tillsyn och omvårdnad, att de ofta bliva förstörda. Visserligen är deras kulturhistoriska och konstnärliga värde mycket växlande, men det finnes åtskilliga gamla, synnerligen vackra milstolpar, som giva en karaktäristisk prägel åt landskapsbilden och som för den ort, varest de äro resta, ofta äga ett rätt högt affektionsvärde. Å andra sidan finnas mer eller mindre förstörda milstolpar, som mera bidraga att förfula än att pryda den plats, där de finnas.

De äldsta kända milstolpar härleda sig från 1600-talet och de yngsta från mitten av 1800-talet. Genom väglängdernas bestämmande enligt metersystemet ha dessa stolpar väsentligen förlorat sin egentliga uppgift

och från att ha varit vägmärken övergått att bliva ett slag av minnesmärken. Emellertid äro de icke tillräckligt ålderdomliga för att räknas till fornminnen i egentlig bemärkelse, och det skydd, som förordningen angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande avser att be-
reda de verkliga fornminnena, torde sålunda icke utan vidare kunna göras tillämpligt på våra gamla milstolpar.

Ehuru utskottet alltså erkänner det behjärtansvärda i motionens syfte, anser utskottet frågan dock icke vara av den betydelse, att den lämpligen bör göras till föremål för en skrivelse från riksdagens sida till Kungl. Maj:t. Ett allmänt stadgande om en planmässig vård av milstolparne kunde nämligen lätt leda till avsevärda kostnader. Flera av de värdefullare och märkligare milstenarne torde för övrigt redan nu vara tillförsäkrade en fullt tillfredsställande omvårdnad från enskildes och ortsmyndigheters sida. Det i våra dagar starkt framträdande in-
tresset för hembygdsvård har här ett synnerligen lämpligt och tacksamt verksamhetsfält, och även den svenska naturskyddsföreningen har uttalat sin varma sympati för motionens syfte. Då härtill kommer, att efter vad utskottet tror sig veta, den nu sittande kommittén för omorganisa-
tion av fornminnesvården har — sannolikt icke minst på grund av motionärens framställning i ämnet till förra riksdagen — sin uppmärksamhet riktad på frågan, finner utskottet häri ytterligare ett motiv att icke nu tillstyrka särskilda åtgärder i ämnet.

På grund av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att herr Molins i Dombäcksmark förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 15 februari 1916.

På utskottets vägnar:

NILS HELGER.

Vid förevarande ärendes slutbehandling ha närvarit: herrar *Helger, Welin, Andersson* i Skrädene, *Andersson* i Milsmaden, *Stenudd, Lingström, Rydholm, Olsson* i Ramsta, *Bäcklund* och *Eronn*.
